

بسم الله الرحمن الرحيم

آثار تربیتی امنیت فرهنگی زنان در جامعه از نظر وحی و عقل

مریم هودرجی

چکیده:

امنیت فرهنگی زنان یکی از بنیادی‌ترین ارکان سلامت فردی، خانوادگی و اجتماعی در جامعه اسلامی است. این پژوهش با تکیه بر دیدگاه عقل و وحی، به بررسی ابعاد و آثار تربیتی امنیت فرهنگی زنان پرداخته و نشان می‌دهد که امنیت نه تنها زمینه‌ساز آرامش روانی و رشد اخلاقی زنان است، بلکه در تحکیم بنیان خانواده، پرورش نسل سالم و استحکام جامعه نقش تعیین‌کننده دارد. بر اساس متون دینی، امنیت و سلامت دو نعمت ناشناخته و اساسی‌اند که بدون وجود آن‌ها سایر نعمت‌ها بی‌ثمر خواهند ماند. یافته‌های مقاله بیان می‌کند که زن خود نقش فعالی در ایجاد و حفظ این امنیت دارد؛ از جمله از راه رعایت حجاب و عفت، پرهیز از اختلاط نامناسب، گفتار پاک، و الگوپذیری از سیره ائمه (ع) و امام خمینی (ره) در عرصه حضور اجتماعی. همچنین تحلیل عقلانی و نقلی مقاله نشان می‌دهد که با تقویت ایمان، خودباوری و تربیت اخلاقی زنان، می‌توان در برابر تهاجم فرهنگی مقاومت کرده و امنیت اخلاقی و فرهنگی جامعه را ارتقا بخشید. در نهایت، پژوهش نتیجه می‌گیرد که امنیت فرهنگی زنان، نه تنها لازمه رشد فردی آنان است، بلکه عامل کلیدی در سلامت اخلاقی و توسعه پایدار جامعه محسوب می‌شود.

کلیدواژه‌ها: امنیت فرهنگی، زنان، عقل و وحی، تربیت، حجاب، عفاف، جامعه اسلامی

جوهر انسانیت زن است این حق ماست که خوشبین باشیم چون پیشتازی جنبشی زنانه را مشاهده می کنیم که ستونی از ستونهای حرکت اصلاحی را تشکیل می دهد و هر فعالیتی که می کند حرکتی تاریخی در ایجاد جامعه متمدن است.

زن جزئی از نیروهای فعال در ساختن جامعه انسانی است زن نقش بسیار مهم در جامعه دارد و جامعه باید برای زن فرصت افزایش معلومات اجتماعی و فرهنگی و علوم دیگر را مهیا کند پس زن باید مسئولیت خویش را در قبال جامعه که با شرکت در زمینه های فرهنگی تربیتی اجتماعی و سیاسی و همچنین شرکت در رشد و نمو اقتصادی و زمینه های منزه کردن اخلاقی رسانه ها و گسترش آگاهی دینی نمایان می شود به نحو احسن انجام دهد (اسما امین حسن مقاله زن مسلمان در بیداری اسلامی در کتاب زنان و بیداری اسلامی سال چاپ تابستان ۹۱)

زن برای حضورش در جامعه برای فعالیت های فرهنگی و اجتماعی نیازمند امنیت است امنیتی که خود زن نیز در به وجود آمدن آن نقش بسیار مهمی دارد امنیت از ردیف نیاز های نیازهایی است که با زوال آن آرامش خاطر از بین می رود که در این مقاله به آثار تربیتی امنیت می پردازیم

۱- امنیت

امنیت نعمتی که هرگز زن به قدر نیاز از آن برخوردار نشد حقی که هیچگاه به صاحبش ادا نگردید

یکی از مسائلی که در هر فرهنگ تمدن و در زندگی اجتماعی همه انسانها رکن اساسی میباشد برخورداری از نعمت «امنیت» است که لازمه هر نوع زندگی سالم و طبیعی بوده و بدون، آن نقش و اثر حیات بخش سایر نعمتها مکتوم یا به طور کلی خنثی شده و می تواند منشأ محرومیت های حاد و مهلکی به شمار رود موضوع «امنیت» که در تمام سطوح جوامع بشری قابل طرح و مطالعه است مسئله تازه ای نمی باشد و از بدو، آفرینش منظور نظر و مورد توجه آدمی واقع شده است و با اینکه همواره برای ایجاد و ادامه آن تلاشها و کوشش ها مبارزات و مجاهدات و طراحی های وسیعی در سطح جهانی و به طرق مختلف صورت گرفته و میگیرد اما باید پذیرفت که تاکنون جوامع بشری هرگز موفق نشده اند که به طور مطلق و مستمر بدان دست یابند و به مفهوم واقعی از آثار وجودیش برخوردار گردند. (نگاه پاک زن و نگاهی آلوده به او احمد صبور اردوبادی ص ۱ انتشار ۱۳۹۰ چاپ دوم)

در بیان ارزش و اثر وجودی «امنیت» همین بس که به این جمله کوتاه از تعالیم حضرات پیشوایان اسلام توجه نمائیم که فرموده اند: «النعمة نعمتان الصلحة والامان نعمت (اصلی) دوتاست تندرستی» و «امنیت» یا در عبارتی دیگر نعمتان مجهولتان الصلحة والامان؛ دو نعمت است که قدرشان برای بشر مجهول میباشد تندرستی و امنیت در این بیان، ساده پیشوایان بزرگ دین در واقع خواسته اند تا حقیقت بزرگی را بیان کنند و آن این که همه نعمتها در اصل در سایه این دو نعمت اصلی و بزرگ مثمر ثمر واقع میشوند و بدون آنها بشر قادر نمی باشد تا از وجود سایر نعمتهای رنگارنگ جهان برخوردار گردد یعنی بدون آنها سایر نعم عالم برای بشر در حکم عدم است زیرا بدون دسترسی به تندرستی و یا بدون داشتن آسایش و آرامش درونی و، بیرونی نه تنها احساس لذت از وجود سایر نعمتها ممکن نیست بلکه درک وجود آنها نیز در مراتبی غیر ممکن خواهد بود. (احمد صبور همان ص

مقام معظم رهبری دربیانات خود راجب زنان و حضور آن ها در جامعه چنین بیان می کند

مفهوم قرآنی امنیت

• امنیت مصدر جعلی از ریشه "ا-م-ن" به معنای درامان بودن، ایمنی و آسودگی (محمد مرتضی حسینی

زبیدی، ۱۴۱۴ق) آرامش یافتن نفس و از بین رفتن هراس و نگرانی است. (راغب اصفهانی، ۱۳۶۹: ج ۱، ص

۹۰) کاربرد وسفی آن در مواردی مانند " البلد المین " (: تین ۳/۹۵) و " قریه کانت آمنه " (نحل ۱۶/ ۱۲۲) به

معنای مطمئن، آرام و آسوده خاطر است .

• امنیت (حاصل مصدر) برگرفته از واژه آمن است ، آمن ضد ترس و به گفته برخی نقیض آن است (محمد بن مکرم

۱۳۷۴) بنابراین امنیت یعنی آرامش و نبود ترس و وحشت (هاشمی رفسنجانی ، ۱۳۸۳: ج ۴، ص ۳۷۶)

• آمن :ایمنی ، آرامش قلب ، خاطر جمع بودن (علی اکبر قرشی بنابی ، ۱۳۷۱: ج ۱، ص ۱۲۳)

• امنیت یعنی در امان بودن ، این مفهوم از ریشه آمن ۴۵ بار ، وقی ۱۷ بار و با واژه سلم ۱ بار و اطمأن ۱ بار آمده است.

ضرورت امنیت در جامعه

امنیت از مهم ترین و ضروری ترین نیاز های زندگی بشر است و انسان تنها در پرتو آن می تواند امور دنیوی و اخروی خویش

را با آسایش خاطر سامان دهد. از این رو ، ایجاد امنیت در شئون مختلف زندگی مردم برای رسیدن به آنچه که مایه رشد و تعالی آنان است ،

از وظایف اساسی و حتمی حکومت اسلامی است . (محمود هاشمی شاهرودی ، ۱۴۲۶: ج ۱، ص ۶۶۴)

از آنجا که یکی از اساسی ترین نیاز های آدمی به شمار می رود ، در اسلام ، جایگاه مهمی را به خود اختصاص داده است

در فلسفه سیاسی اسلام امنیت به معنای مصونیت حقوق هر فرد از هرنوع تعرض است و همچنین مفهومی از امنیت ، مصالح عمومی ، عدالت

، آزادی و رفاه و... را نیز در بر می گیرد . در اسلام ، مفهوم وسیع امنیت ، هم شامل امنیت درونی (طمأنینه نفس) و هم شامل امنیت برونی می

شود. منظور از امنیت درونی ، همانا آرامش خاطری است که در اثر مبارزه با هواهای نفسانی ، همراه با عنایات ویژه رحمانی در جهت رسیدن

به مرحله (نفس مطمئنه) برای مؤمن فراهم می آید . (هادی رجبی

و خدا کرم عبدی ، ۱۳۹۸)

زن مایه‌ی سکونت و آرامش است

آن کسانی که کانون خانواده را تحقیر میکنند، خیانت میکنند؛ هم به ملت، هم به زن [یعنی] به جامعه‌ی زنان. آن کسانی که وانمود میکنند

عدالت جنسیتی به این است که در همه‌ی میدانهایی که مردها وارد میشوند، زنها هم باید وارد بشوند، اینها خیانت میکنند به اعتماد زن و

به حرمت و شخصیت و هویت زن. زن محترم است، هیچ کس هم نگفته که زن در میدانهای اجتماعی وارد نشود یا مسئولیت نگیرد یا علم

پیدا نکند؛ نه، امروز جزو بهترین دانشمندان ما، جزو بهترین نویسندگان ما، جزو بهترین شخصیت‌های فرهنگی ما، زنان بی‌شماری هستند

که امروز در جامعه‌ی ما حضور دارند؛ این هم هنر انقلاب است؛ این را بدانید، قبل از انقلاب چنین چیزی وجود نداشت! بسیار بسیار محدود

بودند کسانی از زنان که توانسته باشند به رتبه‌های عالی علمی و فرهنگی و ادبی و مانند اینها برسند؛ امروز بسیار زیادند؛ این هنر انقلاب

بود که این کار را کرد؛ این به خاطر همین است که الگوی زن مسلمان اصلاً این است؛ اما در عین حال مدیر خانواده زن است، محور کانون

خانواده زن است، مهم‌تر از همه‌ی مشاغل زن، مادری، همسری و ایجاد آرامش و سکینه است. وَ جَعَلَ مِنْهَا زَوْجَهَا لِيَسْكُنَ إِلَيْهَا؛ سوره مبارکه

الأعراف آیه ۱۸۹ مایه‌ی سکونت و آرامش است؛ این خصوصیت زن در اسلام است و در روز زن این چیزها را بایستی انسان توجه کند. البته

به بانوان محترم ایرانی و مسلمان و مؤمن به این مفاهیم اسلامی و قرآنی، توصیه میکنیم که اینها را حفظ کنند، روزه‌روز افزایش بدهند؛ از

آفتهایی مثل اسراف، مثل چشم‌وهمچشمی‌های منفی -مثل رقابتهای منفی، مثل الگو گرفتن از زن منحرف غربی- پرهیز کنند؛ مراقب

خودشان باشند. زن مسلمان، امروز در کشور ما سرافراز است. زن ایرانی این امتیاز را دارد که هویت مستقل فرهنگی دارد و تحت تأثیر

دیگران قرار نمیگیرد؛ این را باید در خودتان حفظ کنید. ۱۷/۱۲/۱۳۹۶

تشبیه حضور زنان در عرصه های اساسی سیاسی و اجتماعی در اسلام

اسلام در مقابل جاهلیتی که به زن ظلم می کرد، ایستادگی کرد؛ هم در میدان معنویت و فکر و ارزشهای انسانی، هم در میدان حضور سیاسی و هم از همه بالاتر در عرصه ی خانواده. زن و مرد، ناگزیر اجتماع کوچکی به نام خانواده دارند که اگر در جامعه ای ارزشگذاری درست صورت نگیرد، اولین نقطه ای که به زن ستم می شود، داخل خانواده است. در هر سه عرصه، اسلام ارزشگذاری کرده است.

در زمینه ی مسائل معنوی، زنان جزو پیشگامان حرکت معنوی انسان به سوی پیشرفت‌ها هستند. در قرآن وقتی می خواهد برای انسانهای مؤمن مثال بزند، می فرماید: «و ضرب الله مثلا للذین امنوا امرأة فرعون»؛ (سوره مبارکه التحریم آیه ۱۱) از یک زن مثال می زند. آن جایی که بحث ایمان و اسلام و صبر و صدق و مجاهدت در راه به دست آوردن ارزشهای انسانی و اسلامی و معنوی است، می فرماید: «ان المسلمین والسلمات والمؤمنین والمؤمنات والقانتین والقانتات والصادقین والصادقات والصابرین والصابرات». (سوره مبارکه الأحزاب آیه ۳۵) در این آیه ده عنوان برای ارزشهای معنوی ذکر می شود؛ اسلام، ایمان، قنوت، صدق، صبر، خشوع و دیگر چیزها. زن و مرد در این میدان، دوش به دوش حرکت می کنند و پیش می روند؛ هر دو را ذکر می کند. این بتِ مردگرایی را که در جاهلیتها همیشه به وسیله ی مردان و حتی به وسیله ی زنان پرستیده می شد، اسلام در این آیات می شکند. در میدان مسائل سیاسی و اجتماعی، بیعت زن را یک امر لازم و یک مسأله ی زنده معرفی می کند. شما ملاحظه کنید که در دنیای غرب و همین کشورهای اروپایی که این همه مدعی دفاع از حقوق زنان هستند - که تقریباً همه اش هم دروغ است - تا دهه های اول این قرن که تمام شد، زنان نه فقط حق رأی نداشتند، نه فقط حق گفتن و انتخاب کردن نداشتند، حق مالکیت هم نداشتند. یعنی زن مالک اموال موروثی خودش هم نبود؛ اموال او در اختیار شوهر بود! در اسلام بیعت زن، مالکیت زن، حضور زن در این عرصه های اساسی سیاسی و اجتماعی، تثبیت شده است: «اذا جئک المؤمنات یبایعنک علی ان لا یشرکن بالله». سوره مبارکه الممتحنه آیه ۱۲ زنها می آمدند با پیغمبر بیعت می کردند. پیغمبر اسلام نفرمود که مردها بیایند بیعت کنند و به تبع آنها، هر چه که آنها رأی دادند، هر چه که آنها پذیرفتند، زنها هم مجبور باشند قبول کنند؛ نه. گفتند زنها هم بیعت می کنند؛ آنها هم در قبول این حکومت، در قبول این نظم اجتماعی و سیاسی شرکت می کنند. غریبه ها هزار و سیصد سال در این زمینه از اسلام عقبند و این ادعاها را می کنند! در زمینه ی مالکیت نیز همین طور؛ و در زمینه های دیگری که مربوط به مسائل اجتماعی و سیاسی است. ۳۰/۰۶/۱۳۷۹ بیانات در دیدار جمعی از بانوان

از منظری در قرآن کریم توصیه هایی به زن شده است که با رعایت آن ها در زندگی می تواند برای خود زن امنیت را به وجود بیاورد که تاثیر مستقیم در تربیت و امنیت جامعه دارد

قرآن سه توصیه مهم به خانم ها دارد: نخستین توصیه، رعایت حجاب است که در چند آیه مطرح شده است: «و قل للمؤمنات یغضضن من ابصارهن و یحفظن فروجهن و لا یدین زینتهن الا ما ظهر منها و لیضربن بخمورهن علی جیوبهن و لا یدین زینتهن الا لبعولتهن او ابائهن او اباء بعولتهن او ابنائهن او ابناء بعولتهن او اخوانهن او بنی اخوانهن او بنی اخواتهن او نسائهن او ما ملکت ایمانهن او التابعین غیر اولی الاربه من الرجال او الطفل الذین لم یظهروا علی عورات النساء و لا یضربن بارجلهن لیعلم ما یخفین من زینتهن و توبوا الی الله جمیعاً ایها المؤمنون لعلکم تفلحون»؛ (نور، ۳۱) و به زنان مؤمن بگو: چشمهایشان را فرو اندازند و دامنهایشان را حفظ کنند و زینتهایشان را جز آنچه ظاهر است، در دید دیگران آشکار ن سازند. سینه و بر و دوش خود را با مقنعه بپوشانند و زینتهایشان را جز برای شوهرانشان یا پدرانشان یا پسرانشان یا پسر شوهرانشان یا برادرشان یا پسر برادرانشان یا خواهرانشان یا زنانشان (زنان مسلمان) یا کنیزهایشان یا مردانی که از تبعه خانواده و بی رغبت به زن هستند یا کودکی که هنوز بر عورت و محارم زنان آگاه نیست (آری زینتهایشان را جز برای اینان که نام بردیم) آشکار ن سازند و پاهایشان را طوری به زمین نزنند که خلخال و زیورهای پنهانشان معلوم شود. و همگی به درگاه خدا توبه کنید ای مؤمنین، باشد که رستگار شوید». دومین توصیه به خانم ها این است که با مرد اجنبی، کمتر اختلاط داشته باشند. البته اگر زن با رعایت حدود

حجاب شرعی در بازار رفت و آمد کرد، از نظر قانونی، قابل تعقیب نیست، مگر این که به فساد و فحشا کشیده شود؛ اما از نظر اخلاقی، زن مسلمان، موظف است خود را از مرد اجنبی دور نگهدارد و سعی کند که کارش در محیط خانه باشد. البته گاهی ممکن است شرایط خاصی پیش آید و مصالح اجتماعی و سیاسی، اقتضای شرکت زنان در اجتماعات داشته باشد که در این صورت نیز تا آنجا که ممکن است، باید اجتماعات تنها جدای از مردها باشد؛ زیرا اختلاط زن و مرد اجنبی، به ویژه اگر زن آرایش کرده باشد، از نظر اسلام، دارای ارزش اخلاقی منفی است. خداوند در این باره می فرماید: «و قرن فی بیوتکن و لا تبرجن تبرج الجاهلیه الاولی؛ (احزاب، ۳۳) در خانه خود بمانید و چون زنان دوران جاهلیت نخستین، با آرایش در میان مردم ظاهر نشوید».

سومین توصیه به خانم ها، رعایت حیا است. حیا به این معنا است که انسان به خاطر ترس از آلوده شدن به گناه، خود را از مظان آلودگی به گناه دور بدارد. بنابراین، هر گونه کم رویی یا ضعف نفس را نمی توان حیا نامید. قرآن کریم، در داستان دختران شعیب می گوید: «فجائنه احداهما تمشی علی استحياء» (قصص ۲۵) پس یکی از آن دو (دختران شعیب) آمد نزد او (موسی) در حالی که همراه با شرم و حیا گام بر می داشت».

از این آیه، استفاده می شود که حیا برای زن، دارای ارزش اخلاقی ویژه است.

توصیه چهارم به خانم ها آن است که در هنگام سخن گفتن با مردان، وقار و متانت را رعایت کنند و کیفیت سخن گفتن شان به گونه ای نباشد که هوس آنان را بر انگیزد. خداوند در این باره می فرماید: «فلا تخضعن بالقول فیطمع الذی فی قلبه مرض و قلن قولا معروفا» (احزاب ۳۲) پس در گفتار خود، آن چنان با نرمی و لطافت سخن نگویند تا آنان که دل بیماری دارند، در شما طمع نکنند». البته این، توصیه ای به همسران پیامبر است؛ اما مسلماً یک توصیه اخلاقی است که رعایت آن برای هر زن مسلمان رجحان اخلاقی دارد.

اخلاق در قرآن، ج ۳، آیت الله مصباح یزدی.

امنیت اخلاقی و فرهنگی یکی از مهمترین مباحث اخلاقی در عصر حاضر بوده، جایگاه و اهمیت امنیت اخلاقی در زندگی اجتماعی تا بدانجاست که حتی عمل کردن به قوانین و مقررات اجتماعی نیز بدون پشتوانه اخلاق ممکن نیست و اخلاق، بهترین ضامن اجرای قوانین و مقررات است. از این رو، امنیت اخلاقی، از مهمترین هدفهای ارسال پیامبران به شمار می رود و بدون آن، نه دین برای مردم مفهومی خواهد داشت و نه دنیای آنها سامان می یابد.

می توان گفت زنان با حفظ الگوی اسلامی و حریم و عفاف و حجاب و با بهره گیری از اندیشه امام خمینی می توانند نقش بسیار مؤثری در این عرصه داشته باشند که نتیجه این امر، سلامت جسمی، کمال معنوی و آرامش روانی، تحکیم بنیان خانواده، سلامت و طهارت نسل می باشد. امام خمینی، الگوبرداری زنان را از سیره ائمه معصومین (ع) مهمترین راه و روشی می داند که زنان با حفظ آن می توانند در امنیت اخلاقی جامعه سهیم باشند.

امنیت یکی از نیازهای اصلی جامعه است و ابعادی مثل امنیت اقتصادی، سیاسی، جانی و روانی دارد، اما به نظر می رسد که از ابعاد مهم آن امنیت اخلاقی است. امنیت اخلاقی به این معناست که افراد جامعه از جهت اخلاقی در جامعه ایمن باشند، یعنی همانطور که جان انسانها در امنیت است و کسی حق تعرض به آن را ندارد، افراد جامعه باید از جهت اخلاقی نیز مصونیت داشته باشند.

یکی دیگر از عوامل تأثیرگذار در رفتار و فرهنگ جامعه، مسأله کنترل و نظارت اجتماعی است. اصل کنترل اجتماعی مفهومی مهم در جامعه‌شناسی است. امروزه دانشمندان غربی به ویژه اندیشمندان اجتماعی، به طور جدی آن را مطرح و پیگیری می‌کنند و در سه دهه اخیر مسأله کنترل اجتماعی بسیار جدی در حوزه فکر و اندیشه صاحب نظران تعقیب می‌شود.

چنانکه «دورکیم» می‌نویسد:

«انسان هر چه بیشتر داشته باشد، بیشتر هم می‌خواهد و برآورده شدن هر نیازی به جای کاستن از آرزوهای انسان، نیازهای تازه ای را برمی‌انگیزد. از این سیری ناپذیری طبیعی نوع بشر، چنین برمی‌آید که آرزوهای انسان را تنها با نظارت‌های خارجی، یعنی با نظارت اجتماعی می‌توان مهار کرد.» (۴).

دورکیم در ضرورت کنترل تا آنجا پیش می‌رود که یکی از عوامل ناهنجاری را عدم نظارت و کنترل اجتماعی می‌داند. لوئیس کوزر به نقل از دورکیم می‌نویسد:

«هر گاه نفوذ نظارت کننده جامعه به گرایش‌های فردی، کارآیی خود را از دست بدهد و افراد جامعه به حال خود واگذار شوند جامعه به بی‌هنجاری دچار خواهد شد» (۵).

در آموزه‌های دین اسلام هم مسأله نظارت و کنترل اجتماعی به صورت خیلی جدی مطرح شده است. از رسول اکرم (ص) و امیرالمؤمنین (ع) و امام صادق (ع) در این خصوص روایات متعددی وارد شده است. از جمله این روایت را امام صادق (ع) از رسول اکرم (ص) نقل کرد که رسول خدا (ص) فرمود:

«هرگاه هنجارشکنی، حریم‌شکنی و معصیت خدا به صورت علنی و آشکار صورت پذیرد، هر چند هنجارشکنان اندک و اکثریت مردم، افرادی قانونمند و هنجارمند باشند، ولی این اکثریت نظارت و کنترل را رها کنند، عذاب خواهند شد.»

آن گاه امام صادق (ع) خود دلیل عذاب اکثریت بی‌توجه به نظارت اجتماعی را این چنین بیان فرمود:

«و ذلک انه یذل بعلمه دین الله و یقتدی به اهل عدوة الله» (۶). یعنی خدا اکثریت هنجارمند، ولی بی‌توجه به نظارت اجتماعی را به این دلیل عذاب می‌کند که آنان با ترک نظارت و کنترل بر افراد هنجارشکن، به کجروان جامعه فرصتی می‌دهند تا به صورت علنی و آشکار، دین خدا و عقاید و باورهای عمومی مسلمانان را به تدریج ضعیف و هنجارشکنان احساس پیروزی کنند و فرهنگ دینی به حاشیه برود و فرهنگ کجرو غالب گردد.

حضرت علی بن ابی‌طالب (ع) نیز در وصیت خویش به فرزندانش در خصوص بی‌توجهی به نظارت و کنترل انحرافات یادآور می‌شود که هرگاه نظارت بر رفتارها را رها کنید، نتیجه آن تسلط انسانهای هنجارشکن و کجرو و منحرف بر جامعه صالحان است. در آن صورت طلب خیر و استمداد از خدای سبحان سودی ندارد و خدا پاسخ مثبت نخواهد داد. زیرا تسلط افراد کجرو و منحرف بر فرهنگ جامعه، نتیجه سستی و بی‌توجهی شما به وظیفه اجتماعی خود، یعنی نظارت و کنترل اجتماعی می‌باشد (۷).

در نامه ۳۱ نهج البلاغه حضرت بخصوص ضرورت کنترل و نظارت همسران به عنوان مدیر خانه بر خانم‌ها را به فرزندشان امام حسن (ع) سفارش می‌کند:

«زنان را در پرده حجاب نگاهشان دار تا نامحرمان را ننگرند [از اختلاط‌های فسادآور مانع شوید]، زیرا که دقت در پوشش، عامل سلامت و استواری آنان است. بیرون رفتن [و تبرج و خودنمایی آنان در اجتماع] زنان بدتر از آن نیست که افراد غیر صالح را در میانشان آوری.»

همان طور که ملاحظه می‌کنید این رهنمود امام ضرورت کنترل و نظارت بر خانواده را گوشزد می‌کند. به هر حال بر صاحبان فکر و اندیشه این مسأله پوشیده نیست که هر جامعه‌ای برای آن که از سلامت لازم برخوردار باشد و بتواند فرهنگ اصیل خود را حفظ نماید، باید از نظارت و کنترل اجتماعی برخوردار باشد. و اگر مرزهای کشور به سوی تمامی ابزارهای حرمت‌شکن، باز باشد و مسئولان کشور هیچ گونه

محدودیت و کنترل بر ورود فرهنگ بیگانه در کشور نداشته باشند، طبیعی است که نتیجه این سهل انگاری غلط چیزی جز به نابودی کشاندن حیات فرهنگی آن جامعه از طریق دشمنان نخواهد بود.

عدم آشنایی با حقوق و جایگاه زنان در اسلام

به نظر نگارنده یکی از عواملی که توفیق مهاجمان را در عرصه تهاجمات فرهنگی افزایش داد، عوامزدگی زنان و دختران جوان در حوزه بینش و معرفت دینی بود. دشمن با سوء استفاده از این نقطه ضعف بارز در بین زنان و دختران جوان، شروع به سمپاشی و ایجاد شبهات و تردیدهای مکرر نسبت به جایگاه و حقوق زنان در اسلام کرد. آنان با تمسک به برخی از روایات و آیات و با بهره گیری از بعضی از متون دینی، هجومی گسترده بر نظام عقیدتی زنان بالاخص دختران دانشجو وارد کردند و متأسفانه دختران جوان جامعه دینی هم با توجه به اینکه از کمترین اطلاعات در زمینه مسائل زنان برخوردار بودند، شدیداً تحت تأثیر این القاءات سوء و به ظاهر مدافعانه و حق طلبانه قرار می گرفتند و نگرش منفی نسبت به دین و اعتقادات در آنان ایجاد می شد و این مسأله زمینه گرایش به مظاهر غرب و غرب زدگی و رویکرد آنان به سوی دگراندیشان را فراهم می نمود. متأسفانه اقدام لازم جهت آشنایی زنان با حقوق و جایگاه خود در اسلام صورت نگرفته است. مسأله ای که مکرر مقام معظم رهبری روی آن تأکید ورزید ولی اقدام جدی و مؤثری در این راستا صورت نپذیرفت و کمتر زمینه برای ارتقاء سطح علمی و معرفتی زنان ایجاد شد. شاید گفته شود ایجاد این همه فرصت های تحصیلی برای دختران و زنان، ایجاد دانشگاه ها، حوزه های علمیه ویژه زنان، زمینه سازی جهت ارتقاء سطح علمی زنان بوده است؛ در حالی که باید به این مهم اذعان داشت که آن چه در این راستا صورت گرفت، هیچ کدام منجر به روشنگری و ارتقاء سطح علم و معرفت و بینش زنان نشد بلکه منجر به ارتقاء سطح مدرک آنان شد، ولی کمتر به تقویت بنیان های دینی و اعتقادی آنان پرداخته شد، از این رو وقتی در معرض تهاجمات گسترده و سهمگین دشمن در حوزه مسائل زنان قرار می گیرند، کمتر توان دفاع و ایستادگی از خود نشان می دهند و غالباً دچار انفعال می گردند. از این رو باید یک نهضت فراگیر و مؤثر در راستای ارتقای بینش زنان نسبت به رسالت های آنان و جایگاه بلند و رفیعی که در آموزه های دینی برای این قشر قائل شده و حقوق زنان، صورت گیرد و به نظر می رسد که هر چه سطح معرفت و شناخت زنان ارتقاء یابد، از میزان آسیب پذیری آنان از فرهنگ بیگانه کاسته خواهد شد.

عدم اشتغال مفید و عدم استفاده درست از فرصت ها

یکی از عوامل آسیب زا و زمینه ساز انحرافات اجتماعی - اخلاقی، وجود بی کاری و فرصت هایی است که افراد برنامه ریزی منسجم و صحیح و اصولی برای آنها ندارند. چرا که فرصت های زیاد بدون برنامه، عامل جذب شیطان و نقشه های شیطانی است از این رو پیامبر اکرم (ص) وقتی جوانی را دید که بی کار نشسته و از روی بیهودگی با چوب روی زمین خط می کشد، طبق نقل فرمود: «این حالتی است که خداوند از روی غضب و خشم به تو نگاه می کند و بهترین فرصت است برای اینکه شیطان به سراغ تو بیاید.»

تحقیقات و تجربیات نشان می دهد، بیشترین افرادی که در معرض انحراف اخلاقی قرار می گیرند، کسانی هستند که از اوقات بی کاری بیشتری برخوردارند. متأسفانه یکی از عمده ترین مشکلات زنان در جامعه ما، وجود اوقات بی کاری و بدون برنامه در زندگی آنان است؛ زیرا با ماشینی شدن زندگی، مسؤولیت های خانه داری کاهش یافته است. یکی از عمده ترین رسالت های متولیان تعلیم و تربیت، این است که تدابیری جهت ایجاد اشتغالات و سرگرمی های مفید و مؤثر برای زنان را فراهم نماید

از نظر عقلی اگر بررسی شود تربیت فرهنگی برای زنان در اجتماع آثاری دارد مانند استحکام خانواده اگر زنی امنیت آن تامین شود از لحاظ روحی نیز دچار آسیب نمی‌شود و می‌تواند در خانواده نشاط را حفظ کند

طلاق کمتر اتفاق می‌افتد امنیت حتی می‌تواند درون خانواده نیز موثر باشد حتی اگر زنی درون خانواده نیز امنیت آن تامین شود باعث می‌شود طلاق کمتر اتفاق بیفتد و فرزندان نشاط شان حفظ می‌شود

چکیده

در این مقاله راجع به امنیت فرهنگی زنان و آثار آن از نظر عقل و وحی می‌پردازیم

که این امنیت چگونه به وجود می‌آید؟ امنیتی که نعمتی است که زن به قدر نیاز از آن برخوردار نشد امنیت برای زن اگر به وجود بیاید آثار تربیتی دارد که از نظر عقل می‌تواند روی نسل، تحکیم خانواده اثر بگذارد و جامعه را به سوی جامعه ای سالم سوق دهد. یکی از مسائلی که در هر فرهنگ تمدن و در زندگی اجتماعی زن و همه انسان ها رکن اساسی می‌باشد و لازمه یک زندگی سالم است

برای به وجود آمدن این امنیت خود زن هم نقش فراوان دارد قسمتی از این مقاله درباره نقش خود زن در به وجود آمدن امنیت است

راه کارهایی که در دین مقدس اسلام جهت ایجاد و تقویت امنیت برای زنان بیان گردیده، عبارتند از حفظ حجاب و عفت بانوان و اجتناب از پوشش نامناسب و سخنان ناپسند است

بیان ارزش و اثر وجودی امنیت همین بس که به این جمله کوتاه از تعالیم حضرات پیشوایان اسلام توجه نمائیم که فرموده اند «النعمة نعمتان الصّحة والامان نعمت اصلی دوتاست تندرستی و امنیت یا در عبارتی دیگر نعمتان مجهولتان الصّحة والامان؛ دو نعمت است که قدرشان برای بشر مجهول می‌باشد تندرستی و امنیت در این بیان، ساده پیشوایان بزرگ دین در واقع خواسته اند تا حقیقت بزرگی را بیان کنند و آن از نظر وحی این که همه نعمتها در اصل در سایه این دو نعمت اصلی و بزرگ مثمر ثمر واقع میشوند و بدون آنها بشر قادر نمی‌باشد تا از وجود سایر نعمتهای رنگارنگ جهان برخوردار گردد

کلید واژه:

تقویت امنیت، خانواده، جامعه، مجهول، مثمر

نتیجه گیری

امنیت ابعاد مختلف زندگی انسان را در برمی گیرد و از رعایت پرهیزکاری در نگاه آغاز شده و گستره های دیگر نظیر رعایت عفاف در آراستگی، گفتار، معاشرت، حضور قاعده مند در اجتماع، پرهیز از اختلاط با نامحرم و... را در برمی گیرد. الگو برداری از سیره ائمه معصومین(ع) از منظر امام خمینی، از مهمترین راههایی است که زنان می توانند از طریق آن امنیت اخلاقی را در جامعه ایجاد کنند که مهمترین راه وصول به آن حجاب و پوشش اسلامی و آزادی فرهنگی برای بانوان می باشد. به همان اندازه که ریشه های عفاف در روح انسان تقویت شود، قطعاً نوع نگاه آنها به فضائل اخلاقی عمیق تر می شود و از رذائل اخلاقی دوری می نمایند. یکی از فضائل اخلاقی پاک دامنی و عفت است که این سجه اخلاقی بر حجاب نظارت مستقیم دارد. در شریعت محمدی(صلی الله علیه و آله و سلم) اهمیت فوق العاده ای به مسأله عفت و پاک دامنی داده شده است که با توجه به آیات الهی و روایات اهل بیت عصمت و طهارت (علیهم السلام) و با عمل به این رهنمودها و دستورات، عفاف عمومی و سلامت اجتماعی تضمین می گردد. گستره و ابعاد عفاف در قرآن کریم شامل عرصه رفتار فردی و اجتماعی، کنترل نگاه های حرام، تبحر و دوری از مصافحه و اختلاط با نامحرم و کیفیت و محتوا در گفتار و... بوده که در نهایت با حجاب ارتباط نزدیکی دارند و کامل کننده هم هستند. پوشش یک بعد و یک عرصه از عفاف است و رابطه تنگاتنگی با یکدیگر دارند و بر هم تأثیر و تأثر می گذارند. سلوک و رفتاری توأم با وقار در انتخاب لباس و پوشش، از عفاف درونی خبر می دهد و از طرفی نوع پوشش و لباس انسان، در

شخصیت گیری روحی و روانی و فرهنگی و دینی فرد مؤثر است. از اینجاست که قرآن کریم زنانی را که در بهشت جای دارند به مروارید محجوب تشبیه کرده است.

مناب مسکویه، علی بن احمد، تهذیب الاخلاق، انتشارات صدوق، قم، ۱۳۸۹، چاپ دوم.

امین، سیده نصرت، مخزن العرفان، نهضت زنان مسلمان، تهران،

منابع

قرآن

اسما امین حسن مقاله زن مسلمان در بیداری اسلامی در کتاب زنان و بیداری اسلامی

نگاه پاک زن و نگاه آلوده به او احمد صبوراردوبادی ص ۱ انتشار ۱۳۹۰ چاپ دوم

زبیدی ۱۴۱۴ ق

فتاحی زاده حجاب از دیدگاه قرآن و سنت ص ۱۵۳

مکارم شیرازی تفسیر نمونه ج ۱۷ ص ۲۸۹

مطهری مسأله حجاب ص ۲۰۶

پوشش در اسلام ص ۳۳

حرعاملی ج ۱۲ ص ۱۶۶

محمد حسین طباطبائی ج ۱۳ ص ۱۶۱

تفسیر نور قرائتی ج ۷ ص ۷۵

مکارم شیرازی تفسیر نمونه ج ۱۲ ص ۱۷۵

سیوطی الا تقان فی علوم القرآن ج ۲ ص ۱۰۲

نهج الفصاحه ص ۵۰۲ حدیث ۷۴۴

مخزن العرفان ص ۲۲۶

دکتر شکوه نو ابی نژاد ۷۹

مناب مسکویه تهذيب الاخلاق